

چرا ولایت فقیه؟!
(دوره دوم دبیرستان)

مهدی فرزین

فهرست مطالب

۱۴	پیش گفتار
۱۶	بخش اول : کلیات و مفاهیم
۱۶	فصل اول : انواع نظام های سیاسی و حکومت ها
۱۶	آنچه انتظار می رود مخاطب پس از این فصل بداند
۱۶	۱. نظام های سیاسی غیر دینی
۱۶	الف. نظام سیاسی با حاکمیت یک فرد
۱۶	۱. نظام استبدادی
۱۷	خصوصیات و ویژگی های نظام استبدادی
۱۷	۲. نظامی پادشاهی
۱۸	معایب نظام سلطنتی
۱۸	ب. نظام سیاسی با حاکمیت گروهی
۱۸	علل ناشایستگی این نوع حکومت به قرار زیر است
۱۸	ج. نظام سیاسی با حاکمیت همگانی (دموکراسی)
۱۸	۱. مفهوم دموکراسی
۱۹	۲. ارزیابی دموکراسی (مزایا و نارسایی های دموکراسی)
۲۰	۳. لوازم دموکراسی
۲۰	۴. آثار دموکراسی
۲۲	۲. نظام های سیاسی دینی
۲۳	الف. نظام های سیاسی دینی با رهبری منصوب
۲۳	۱. نظام سیاسی با رهبری پیامبر

۲. نظام سیاسی با رهبری امام معصوم (نظام سیاسی امامت) ۲۶
- الف. امامت به عنوان نظام سیاسی الهی ۲۶
- ب. امامت به عنوان جانشینی پیامبر ۲۷
- ج. ویژگی های نظام امامت ۲۸
- ویژگی های کلی نظام امامت ۲۸
۱. جهت گیری ۲۸
۲. مشروعیت ۲۸
۳. تحقق عینی امامت ۲۸
۴. تناسب آن با مراتب تولی و پذیرش اجتماعی ۲۹
۳. نظام سیاسی با رهبری فقیه (نظام سیاسی ولایت فقیه) ۲۹
- الف. نظامی منصوب ۲۹
- ب. ویژگی های نظام ولایت فقیه ۳۰
- ج. ویژگی های ولی فقیه ۳۱
- ب. نظام های سیاسی دینی با رهبری غیر منصوب ۳۱
۱. نظام سیاسی با رهبری خلیفه (نظام خلافت) ۳۲
- وظایف خلیفه ۳۲
۲. نظام سیاسی با رهبری پادشاه (نظام سلطنت) ۳۲
- *پرسش ۳۳
- *پژوهش ۳۳
- فصل دوم : مفهوم شناسی ۳۴
- آنچه انتظار می رود مخاطب پس از این فصل بداند ۳۴

۳۴	الف : مفهوم شناسی علم کلام و عقاید
۳۴	۱. تعریف علم کلام و عقاید
۳۴	۲. موضوع علم کلام و عقاید
۳۴	۳. تعریف مسئله کلامی
۳۵	ب : مفهوم شناسی علم فقه
۳۵	۱. تعریف علم فقه
۳۵	از نظر لغوی
۳۵	از نظر اصطلاحی
۳۷	۲. موضوع علم فقه
۳۷	۳. تعریف مسئله فقهی
۳۸	ج : مفهوم شناسی واژه ولایت
۳۸	۱. تعریف ولایت
۳۸	از نظر لغوی
۳۸	از نظر اصطلاحی
۳۸	۲. اقسام ولایت
۴۱	د : مفهوم شناسی فقیه
۴۱	تعریف فقیه
۴۱	از نظر لغوی
۴۱	از نظر اصطلاحی
۴۲	هـ : مفهوم شناسی ولایت فقیه
۴۳	*پرسش

- ۴۳ *پژوهش
- ۴۴ فصل سوم : پیشینه ولایت فقیه
- ۴۴ آنچه انتظار می رود مخاطب پس از این فصل بداند
- ۴۴ الف : بعد عملی
- ۴۴ ۱. عصر ظهور امام معصوم علیه السلام
- ۴۴ ۲. عصر غیبت صغری
- ۴۴ ۳. عصر غیبت کبری
- ۴۵ ب : بعد علمی
- ۴۵ دیدگاه برخی از علمای شیعه از قرن چهارم ، تا چهاردهم هجری قمری
- ۴۵ ۱. شیخ مفید (۳۳۳ - ۴۱۳ هـ.ق)
- ۴۵ ۲. شیخ طوسی (۳۸۵ - ۴۶۰ هـ.ق)
- ۴۵ ۳. قطب الدین راوندی (متوفای ۵۷۳ هـ.ق)
- ۴۶ ۴. محمد ابن ادریس حلی (۵۴۳ - ۵۹۸ هـ.ق)
- ۴۶ ۵. محقق حلی (۶۰۲ - ۶۷۶ هـ.ق)
- ۴۶ ۶. علامه حلی (۶۴۸ - ۷۲۶ هـ.ق)
- ۴۶ ۷. شهید اول (۷۳۶ - ۷۸۶ هـ.ق)
- ۴۶ ۸. احمد بن فهد حلی اسدی (۷۵۷ - ۸۴۱ هـ.ق)
- ۴۷ ۹. محقق کرکی (۸۶۸ - ۹۴۰ هـ.ق)
- ۴۷ ۱۰. شهید ثانی (۹۱۱ - ۹۶۶ هـ.ق)
- ۴۷ ۱۱. محقق اردبیلی (متوفای ۹۹۳ هـ.ق)
- ۴۷ ۱۲. فیض کاشانی (۱۰۰۷ - ۱۰۹۰ هـ.ق)

پیش گفتار

بسم الله الرحمن الرحيم

با طلوع خورشید انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ هجری شمسی به تعبیر امام راحل اعلی الله مقامه الشریف، انفجار نور و معجزه قرن حادث شد و نظام سیاسی اسلام در عصر غیبت مبتنی بر اصل ولایت فقیه با مدیریت و رهبری فقیه و مرجع عالی قدر جهان تشیع امام خمینی اعلی الله مقامه الشریف محقق گردید و بار دیگر بعد از گذشت قرن‌ها از حکومت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و امیر المؤمنین علیه السلام نظام سیاسی شیعی بر اساس قرآن و عترت با توجه شرائط زمانه شکل گرفت.

با تشکیل نظام جمهوری اسلامی در ایران مباحث نظام سیاسی اسلام همانند مسئله مدیریت و رهبری در عصر غیبت در کانون کرسی های آزاد اندیشی، گفتمان ها، نشست ها، سخنرانی های علمی، تخصصی به ویژه در حوزه فقه، سیاست و کلام قرار گرفت و سخنان امام خمینی رحمه الله علیه در این زمینه محور بحث و تحلیل جدی صاحب نظران و اندیشمندان گردید.

از باب نمونه امام راحل رحمه الله می فرمایند:

❖ «نمائی اختیاراتی که در زمینه حکومت و سیاست برای پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه علیهم السلام ثابت است، برای فقیه عادل نیز ثابت است»^۱

همچنین امام خمینی رحمه الله در مباحث خود پیرامون نظام اسلامی و تشکیل حکومت می فرمایند:

❖ «بدیهی است ضرورت اجرای احکام که تشکیل حکومت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم را لازم

آورد، منحصر و محدود به زمان آن حضرت نیست و پس از رحلت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم

صلی الله علیه و آله و سلم نیز ادامه دارد. طبق آیه شریفه احکام اسلام محدود به زمان و مکانی نیست و تا ابد باقی و

لازم الاجراء است»^۲

مسئله ولایت فقیه از طرفی در فقه مورد بحث قرار می گیرد و در آن مباحث متعدد و مسائل مختلفی از قبیل ارث، جهاد، قضاء، خمس، زکات، محجورین و ... مورد بررسی قرار می گیرد و آن را به عنوان فعل مکلف و در زمره واجباتی که بعهد فقیه قرار دارد، بیان می کند در این صورت اگر علاوه بر وظایف فقیه خود مسئله ولایت فقیه نیز به عنوان مسئله ی فقهی تلقی گردد اصل آن نیز از فروع و افعال مکلفین محسوب می گردد، ولیکن از طرف دیگر با

^۱ کتاب البیع، امام خمینی اعلی الله مقامه الشریف، ج ۲، ص ۴۶۷.

^۲ ولایت فقیه، امام خمینی اعلی الله مقامه الشریف، ص ۱۸.

توجه به این که اسلام و قوانین و دستورات و فرامین پیامبر اکرم صلوات الله علیه و آله و سلم زمینه ساز تحقق سعادت و به کمال رسیدن انسان ها در ابعاد مختلف فردی ، اجتماعی ، سیاسی ، اقتصادی دنیوی و اخروی می باشد و مسئول و عهده دار اجرای این دستورات و قوانین در عالم هستی و آفرینش از طرف خداوند در مرتبه اول پیامبر اعظم صلوات الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام و در مرتبه دوم در عصر غیبت فقهاء جامع شرایط می باشند مسئله ولایت فقیه بعنوان استمرار امامت و رهبری و نصب آن از طریق نصوص دینی بعنوان فعلی از افعال الهی مطرح می گردد و جزئی از مسائل عقایدی و کلامی قرار می گیرد و بدین ترتیب فقهاء جامع شرایط از عنوان مرجعیت بعنوان جانشینان امامان معصومین علیهم السلام و مردم نیز از عنوان و صرف مقلد بودن بعنوان امت ارتقاء می یابند و مجموعاً نظام امام و امت را تشکیل می دهند و ولی فقیه بعنوان رهبر و مردم بعنوان امت اسلامی می باشد، اگرچه فروعاً و مباحث آن در فقه مورد نقد و بررسی قرار می گیرد ؛ انتخاب هر کدام از این دو دیدگاه کلامی یا فقهی می تواند آثار مهم علمی و عملی در عرصه های اعتقادی ، فقهی ، سیاسی ، اجتماعی و ... در زندگی مردم و چگونگی اداره آن داشته باشد.

یا توجه به مباحث متعددی که پیرامون مسئله ولایت فقیه از قرون اولیه اسلام تا کنون وجود داشته و اینکه لازم است مردم خصوصاً نسل جوان امروز نسبت به این مسئله آشنایی بلکه شناخت شایسته ای داشته باشند تا بدانند نظام سیاسی اسلام مبتنی بر ولایت فقیه بر اساس چه اصل و مبنایی می باشد و آیا ولایت فقیه استمرار امامت و رهبری است و از برهان های عقلی ، آیات و روایات استنباط می شود یا اینکه اقوال شخصی برخی از فقهاء و اندیشمندان است این امر مهم انگیزه ای قوی شد که مسئله ولایت فقیه که در رأس هرم نظام سیاسی جمهوری اسلامی نیز می باشد در سه سطح دوره مقدماتی (دانش آموزان دوره دوم دبیرستان ، سال یازدهم تحصیلی) ؛ دوره متوسطه (دانشجویان کارشناسی و سطح دو حوزه های علمیه) ؛ دوره عالی (دانشجویان کارشناسی ارشد و سطح سه حوزه های علمیه) تنظیم و آماده گردد و مباحث محتوایی آن با موضوعیت ولایت فقیه به تناسب هر سطحی ارائه گردد.

امید است این مختصر مورد تأیید و مرضی خداوند متعال و چهارده نور مقدس صلوات الله علیه خصوصاً قطب عالم امکان امام زمان روح الله العبداء باشد و همه این تلاش ها در راه تحقق نظام و تمدن اسلامی در راستای بستر سازی حکومت جهانی حضرت مهدی صلوات الله تعالی فرجه التبرع قرارگیرد.

خواهشمند است اندیشمندان و بزرگواران کارشناس ، در این موضوع مهم ما را با نظریات ، نقد و بررسی عالمانه و متصفانه خود یاری نمایند.

مدی فرزین

پانزدهم بهار سال ۱۴۴۱

برابر با بیست و یکم فروردین ماه ۱۳۹۹

مصادف با ولادت حضرت قائم ، امام زمان علی الهدی و آئین